

**UCHWAŁA NR XIX/207/2020
RADY MIEJSKIEJ W AUGUSTOWIE**

z dnia 6 lutego 2020 r.

w sprawie Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022 Gminy Miasto Augustów

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815), w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, poz. 924 i 1818) Rada Miejska w Augustowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022 Gminy Miasto Augustów, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Augustowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Augustowie

Alicja Dobrowolska

GINA MIASTO AUGUSTÓW

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2020 - 2022

AUGUSTÓW

AUGUSTÓW 2020R.

Wstęp

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924, 1818) określa zasady i formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny i pieczy zastępczej podzielił na gminę, powiat i samorząd województwa. Pierwszym i najważniejszym elementem systemu wspierania rodziny jest gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami. Współczesne rodziny zmagają się z kryzysami o różnorodnej genezie, postęp zawsze pociąga za sobą powstawanie nowych problemów. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji mają problemy z samodzielnym rozwiązaniem występujących złożonych problemów. Konieczne jest udzielanie im różnorodnych form pomocy, aby pobudzić aktywność i ukierunkować na samodzielne podejmowanie zadań, korzystanie z zasobów, które są w rodzinie i w lokalnej społeczności. Właściwa diagnoza trudności występujących w rodzinie oraz zaangażowanie odpowiednich instytucji, opracowanie strategii działań jest podstawą do osiągnięcia pożądaných efektów.

W przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, praca z rodziną biologiczną ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające utrzymanie dzieci w rodzinie wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ważnym elementem Programu niezbędnym do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny jest stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloprotblemowych i umożliwienie wprowadzenia nowych form pracy z rodzinami.

1. Podstawy prawne opracowania programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924, 1818).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473, 1818).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137, 2244, z 2019 r. poz. 730, 1818).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852, 1655, 1818).
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, 1570, 2020).
9. Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta Augustowa na lata 2020-2022 jest zgodny z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Augustów na lata 2017 – 2025 przyjętej Uchwałą nr XXIX/263/16 Rady Miejskiej w Augustowie z dnia 5 grudnia 2016r.

2. Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Miasta Augustów.

Augustów to jeden z najważniejszych ośrodków turystycznych w woj. podlaskim. Miasto od 1993 r. posiada status uzdrowiska. Miasto otoczone jest dziewięcioma jeziorami i rozległą Puszcą Augustowską.

W Augustowie działają stocznie jachtowe BaltYacht oraz Ślepsk, należące do największych przedsiębiorstw tego typu w Polsce i eksportujące większość produkcji do Europy Zachodniej. Ponadto działają mniejsze stocznie m. in. Mirage Boats, producenci kajaków i łódek oraz dostawcy materiałów: Brunswick Marines, Demex i inni.

Od 1951 r. działa w mieście wytwórnia tytoniu przemysłowego. Obecnie zakład ten należy do koncernu British American Tobacco S.A. Inne, duże zakłady produkcyjne to m.in. producent maszyn rolniczych POM czy wytwórnia wody mineralnej Augustowianka.

W mieście znajduje się wiele podmiotów handlowych. Dominują małe sklepy, choć w przeciągu kilku ostatnich lat powstało kilka marketów, m.in.: Kaufland, Lidl, Biedronka (4), Polomarket, galeria handlowa Marjon.

Na terenie miasta znajduje się 10 publicznych i 11 niepublicznych placówek oświatowych podległych Burmistrzowi: 1 żłobek, 5 przedszkoli, 4 szkoły podstawowe (publiczne) i 9 przedszkoli i 2 szkoły niepubliczne. Na terenie Augustowa znajduje się również Zespół Szkół Specjalnych, szkoły ponadgimnazjalne i policealne: Augustowskie Centrum Edukacyjne, Zespół Szkół Ogólnokształcących, Liceum Ogólnokształcące Nr 2, Zespół Szkół Technicznych, Niepubliczna Szkoła Policealna nr 5, Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych nr 6, Policealne Studium Farmaceutyczne.

Liczba mieszkańców Augustowa na dzień 31 grudnia 2019r. wynosiła 29.025 osób (Źródło: Urząd Miejski w Augustowie). Dane statystyczne obrazują sytuację demograficzną w Augustowie. Ostatnie 4 lata wykazują tendencje spadkowe.

Zmiany w liczebności kobiet i mężczyzn zamieszkujących Miasto Augustów w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Liczba ludności M. Augustów wg płci

Rok	Zameldowanie czasowe			Zameldowanie stałe			ogółem		
	M	K	razem	M	K	razem	M	K	razem
2016	231	272	503	13643	15511	29154	13874	15783	29657
2017	200	235	435	13557	15401	28958	13757	15636	29393
2018	196	221	417	13500	15317	28817	13696	15538	29234

Źródło: Raport o stanie miasta Augustów za rok 2018

W kontekście występowania i rozwiązywania problemów społecznych istotna jest struktura wiekowa ludności uwzględniająca gotowość do aktywności zawodowej. Przedstawia ją tabela poniżej.

Tabela 2 Podział ludności wg grupowania ekonomicznego (M. Augustów)

Podział wieku	na dzień 31.12.2016			na dzień 31.12.2017			na dzień 31.12.2018		
	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem
0-17	2615	2487	5102	2580	2455	5035	2564	2436	5000
18-59/64	9403	9086	18489	9293	8880	18173	9194	8692	17886
60/65+	1856	4210	6066	1884	4301	6185	1938	4410	6384
razem	13874	15783	29657	13757	15636	29393	13696	15538	29234

Źródło: Raport o stanie miasta Augustów za rok 2018

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w mieście Augustów w końcu pierwszego półrocza 2019r. wynosiła 1021, w tym 462 kobiet i 854 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2016 - 2019 widać tendencję malejącą. Wśród bezrobotnych większość stanowią mężczyźni (Dane Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie).

Tabela 3 Bezrobotni mieszkańcy Augustowa zarejestrowani w PUP.

Rok	M	K	razem	Będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	w tym			
					do 30 r. życia	w tym do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwałe bezrobotni
2 półrocze 2016	695	531	1226	1056	261	131	456	722
2 półrocze 2017	581	522	1103	932	253	115	389	609
2 półrocze 2018	631	517	1148	978	249	108	371	672
1 półrocze 2019	462	559	1021	854	197	81	333	607

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie – załącznik nr 7 do sprawozdania MRPiPS - 01

W rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie powiatu augustowskiego przebywa 66 dzieci pochodzących z terenu miasta Augustowa (w tym 44 umieszczono po 01.01.2012r.). W instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu augustowskiego przebywa 5 dzieci pochodzących z miasta Augustowa (5 umieszczono po 01.01.2012r.), w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przebywa 1 dziecko pochodzące z miasta Augustowa (1 umieszczone po 01.01.2012r.), w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów nie ma dzieci pochodzących z miasta Augustowa.

3. Charakterystyka rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie.

Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do MOPS w Augustowie konieczne jest przeanalizowanie danych ilościowych dotyczących udzielonej pomocy mieszkańcom Augustowa.

Tabela 4 Rodziny objęte pomocą społeczną

Główne powody przyznania pomocy	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Ubóstwo (liczba rodzin)	671	539	468	443
Bezrobocie (liczba rodzin)	595	490	420	410
Długotrwała i ciężka choroba (liczba rodzin)	541	528	524	534
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (liczba rodzin)	97	79	144	194
Niepelnosprawność (liczba rodzin)	156	170	159	159

Główne powody przyznania pomocy	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Alkoholizm (rodziny/osoby)	66/85	62/80	60/82	60/82
Bezdomność (liczba rodzin)	56	51	55	61
Potrzeba ochrony macierzyństwa (rodziny/osoby)	40/179	68/328	44/180	61/69
Narkomania (rodziny/osoby)	8/13	5/5	4/5	5/6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (rodziny/osoby)	10/15	10/10	9/10	15/18

Źródło: Sprawozdania MRPiPS lata 2016-2019.

Jednym z częstszych powodów jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Bezradność w sprawowaniu opieki ma różne źródła. Wśród nich jest bezrobocie jednego z rodziców lub obojga, a co za tym idzie, niskie dochody, które nie pozwalają na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, trudne warunki mieszkaniowe. Innym powodem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest brak umiejętności wychowawczych, często wyniesione z domu nieprawidłowe wzorce, niewłaściwe relacje w rodzinie.

Niebezpieczeństwem jest sprawowanie opieki przez rodziców nadużywających alkoholu i uzależnionych od środków psychoaktywnych. Statystyki tutejszego Ośrodka wskazują, iż problem uzależnienia od alkoholu jest obecny w rodzinach. Dane mówią o rodzinach, w których u co najmniej jednego członka stwierdzono uzależnienie od alkoholu. Wiele osób korzystających z pomocy nadużywa alkoholu, jednak nie zawsze ops nie dysponuje dokumentami stwierdzającymi chorobę alkoholową.

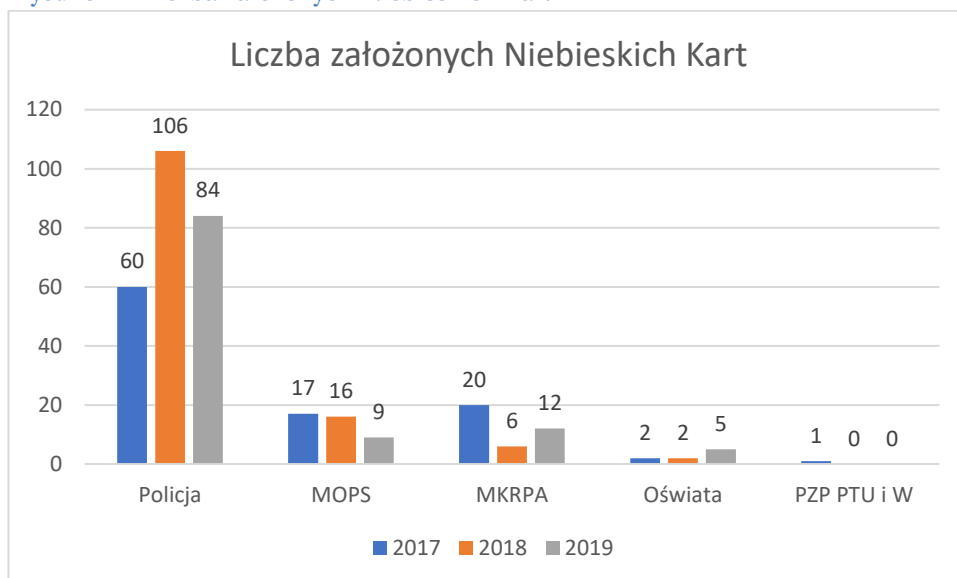
Tabela 5 Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy z powodu problemów alkoholowych

Główne powody przyznania pomocy	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
Alkoholizm (rodziny/osoby)	66 rodzin/85 osób w rodzinach	62 rodziny/ 80 osoby	60 rodzin/82 osoby	60 rodzin/82 osób w rodzinach

Źródło: Sprawozdania MRPiPS lata 2016-2019

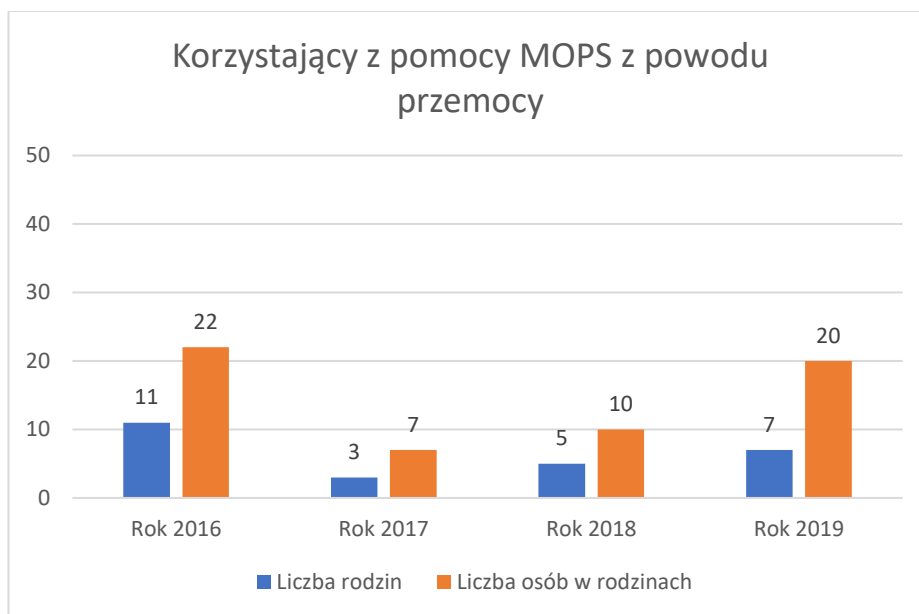
Utrzymuje się na zbliżonym poziomie liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu występujących problemów alkoholowych. Nadużywanie alkoholu często powiązane jest z przemocą w rodzinie. Sytuację związaną ze zjawiskiem przemocy w rodzinie obrazują poniższe dane, z których wynika, iż ciągle duża jest liczba procedur Niebieskiej Karty na terenie Augustowa. Do Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Augustów w 2018 roku wpłynęło 130 Niebieskich Kart, w tym 106 na wniosek Policji, 16 z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, 6 z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Augustowie, 2 założone przez placówki oświatowe. W 2019 roku liczba założonych Niebieskich Kart wyniosła 110, w tym 84 przez Policję, 9 – MOPS, 12 - MKRPA w Augustowie, 5 - placówki oświatowe. Duża liczba założonych Niebieskich Kart nie musi świadczyć o zwiększeniu skali zjawiska przemocy w rodzinie. Może być to efekt prowadzonych od lat kampanii informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, większej świadomości społeczeństwa oraz częstszych działań służb i instytucji (np. w wyniku konfliktów rodzinnych).

Rysunek 1 Liczba założonych Niebieskich Kart

Źródło: Sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie 2017r.- 2019r

Rysunek 2 Liczba korzystających ze wsparcia MOPS z powodu przemocy

Źródło: Sprawozdania MRPiPS 2016-2019., MOPS w Augustowie.

Poza pomocą finansową konieczne jest wsparcie tych rodzin innymi formami pomocy, które wzmocnią rodzinę. Niezbędne jest poradnictwo specjalistyczne, strategia pomocy indywidualnie opracowana dla każdej rodziny. W zależności od problemów występujących w rodzinie wsparcie w kryzysie przez psychologa, terapeutę uzależnień, prawnika pozwala na rozwiązanie trudnych problemów i powrót do prawidłowego funkcjonowania.

Współczesne rodziny narażone są na problemy i zawiłości wynikające z warunków gospodarczych państwa, regionu, gminy, a także z problemów wewnątrzrodzinnych. Działania wyznaczone gminom w obszarze wsparcia rodziny nie dotyczą kwestii gospodarczych, jednak wskazują katalog świadczeń i usług za pomocą których można próbować niwelować skutki niekorzystnej sytuacji rodzin, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i dziecko jak najdłużej pozostawało w rodzinie biologicznej.

4. Wspieranie rodziny jako główne zadanie gminy.

Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) (uchylony)
  - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zleczone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę (art. 177 ustawy).

4.1. Asystent rodziny

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 12.1) asystentem rodziny może być osoba, która:

1. posiada:
  - wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna lub
  - wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy szkolenia i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną, lub
  - wykształcenie średnie i szkolenie z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, a także udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;
2. nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
3. wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
4. nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Do zadań asystenta rodziny należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. W szczególności, zgodnie z art. 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473);
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródła wsparcia zewnętrznego.

Tabela 6 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny

	2015r.	2016r.	2017r.	2018	2019
Rodziny korzystające ze wsparcia asystenta rodziny	31	31	30	23	27

Źródło: Dane MOPS w Augustów w 2015-2019r.,

W sytuacji, w której rodzina nie jest w stanie samodzielnie realizować wszystkich niezbędnych zadań, gdy nie spełnia swoich podstawowych funkcji, wymaga pomocy i wsparcia.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy.

Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić – funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno - monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą - aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Wprowadzenie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, podniesienie poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, podniesienie umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu wielu instytucji i organizacji, mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Asystenci rodziny zatrudnieni w tutejszym Ośrodku prowadzą pracę z rodzinami w miejscu ich zamieszkania. Wykonując swoje obowiązki asystenci rodzin współpracują z różnymi instytucjami: szkołami, przedszkolami z terenu Miasta Augustowa, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Augustowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Augustowie, Urzędem Miejskim w Augustowie, Augustowskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego „KODREM” Sp. z o. o. oraz z placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi. Asystenci rodziny biorą udział w posiedzeniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego dotyczących procedury „Niebieskiej Karty” w rodzinach objętych ich wsparciem.

Praca asystentów rodziny łączy w jednym miejscu wiele różnych działań, wymaga dużej wiedzy dotyczącej pracy z osobami dorosłymi i dziećmi, znajomości lokalnych zasobów społecznych, umiejętności godzenia różnych przekonań.

4.2. Rodzina wspierająca

Inną formą pomocy rodzinie wprowadzoną omawianą ustawą są rodziny wspierające, których zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różnorodne, uzależnione są od uzgodnień między zainteresowanymi rodzinami i zależą od ich inicjatywy oraz pomysłowości. Współpraca między rodzinami daje możliwość dzielenia się doświadczeniem i ukazywania praktycznych metod rozwiązywania problemów. Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone rodzinom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą burmistrz zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy.

4.3. Grupy wsparcia i grupy samopomocowe

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako kolejne z zalecanych form wspierania rodziny wymienia „grupy wsparcia” lub „grupy samopomocowe”.

„Grupa wsparcia” jest formą pomocy psychologicznej. Zwykle w grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności. Grupy takie mogą mieć charakter zarówno formalny (organizowane przez specjalistyczne instytucje i prowadzone przez jedną lub dwie profesjonalnie przygotowane osoby), jak i samopomocowy (gdy tworzone są przez samych jej

członków). Grupy wsparcia mogą mieć charakter otwarty (gdy w każdym momencie mogą dołączyć do nich nowi członkowie) lub zamknięty (gdy nowi członkowie nie mogą dołączać do spotkań po ich rozpoczęciu). Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami.

„Grupy samopomocowe” są dobrowolnym zgromadzeniem osób, których aktywne działanie skierowane będzie na wspólne pokonywanie trudności np.: problemów natury psychicznej lub socjalnej, dotyczących ich samych lub członków rodziny. Inicjatywy samopomocowe są podejmowane dla ich uczestników i kierowane przez nich. Grupa samopomocowa to proces dzielenia się podobnymi doświadczeniami, sytuacjami czy problemami. Polega na współuczestnictwie poprzez uzyskiwanie pomocy, świadczenie pomocy oraz uczenie się, jak pomagać sobie i innym oraz jak dzielić się wiedzą i doświadczeniem. W naturze działań samopomocowych leży pewna ciągłość oraz ich dobrowolny charakter, są one otwarte na nowych członków. Ich głównym celem jest dostarczanie wsparcia emocjonalnego i praktycznej pomocy oraz wymiana informacji.

Od 2015r. w MOPS w Augustowie jest zatrudniony psycholog. Osoby objęte wsparciem asystentów rodzin miały możliwości udziału w grupach wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz w grupach wsparcia opiekuńczo – wychowawczej „Szkoła Rodzica”. W ciągu roku organizowane są dwie edycje grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz dwie edycje grupy wsparcia opiekuńczo – wychowawczej „Szkoła Rodzica”. Psycholog Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie udzieliła porad indywidualnych. Pomoc psychologiczna w miarę potrzeby i możliwości udzielana jest w miejscu zamieszkania klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie.

System wsparcia rodziny na poziomie gminy zakłada ponadto następujące formy pracy z rodziną:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem na Rzecz Pomocy Społecznej w Augustowie w Ośrodku prowadzone jest poradnictwo prawne i psychologiczne. Prowadzone są trzygodzinne dyżury w jednym dniu tygodnia.

Ponadto prowadzone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, których odbiorcami są również dzieci. Usługi prowadzone są w miejscu zamieszkania, jest to zadanie zlecone przez administrację rządową.

4.4. Placówki wsparcia dziennego

W Augustowie działa pięć placówek wsparcia dziennego, które zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc w nauce, stałą pracę z rodziną dziecka. Jedna z placówek funkcjonuje przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Augustowie, pozostałe prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówki wsparcia dziennego działające na terenie Augustowa:

- Świetlica „Nasza Ostoja” przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Augustowie, ul. Nowomiejska 41,
- Społeczna Organizacja Przyjaciół Dzieci „Przystań” w Augustowie, ul. Tytoniowa 5.
- Katolickie Towarzystwo Służby Dzieciom „Hospicjum” w Augustowie, ul 29 Listopada 12,

- Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddział w Suwałkach, ul. Wojska Polskiego 51 w Augustowie,
- Fundacja Cordis w Augustowie, ul. Jeziorna 31.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie dofinansowuje zakup artykułów spożywczych do przygotowania dożywiania dzieci w placówkach wsparcia dziennego działających na terenie Augustowa. W latach 2017 – 2019 placówki otrzymały dofinansowanie w wysokości:

Tabela 7 Wysokość dofinansowania placówek wsparcia dziennego

Przeciętna liczba umieszczonych dzieci/ Wydatki w roku 2017	Przeciętna liczba umieszczonych dzieci/ Wydatki w roku 2018	Przeciętna liczba umieszczonych dzieci/ Wydatki w roku 2019
152 / 44.852,23 zł	147/ 51. 852,23	140/ 51.626,55

Zródło: Dane MOPS w Augustów w 2017-2019r.,

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w trzech formach:

- opiekuńczej,
- specjalistycznej
- oraz pracy podwórkowej.

Placówki prowadzone w formie opiekuńczej mają na celu wsparcie rodziców w zapewnieniu opieki na dziećmi oraz mogą służyć wsparciu działań edukacyjnych. Taka forma opieki zapewniona jest w Gminie Miasto Augustów poprzez działające świetlice.

Jedną z form prowadzenia placówki wsparcia dziennego jest praca podwórkowa, która została ustawowo zdefiniowana wraz z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W praktyce ww. forma pracy z dziećmi i młodzieżą funkcjonuje od wielu lat. Idea prowadzenia pracy z dziećmi w tej formie polega na kierowaniu działań animacyjnych, socjoterapeutycznych, edukacyjnych czy sportowych do dzieci spędzających swój wolny czas na osiedlowych podwórkach. Celem działalności placówki prowadzonej jest udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży przebywających na placach i podwórkach.

Praca z dziećmi i młodzieżą w środowisku otwartym prowadzona była od lat. Doświadczenia z innych gmin pokazują, iż najczęściej stosowaną praktyką jest prowadzenie pracy podwórkowej jako dodatkowej formy działalności usytuowanej przy podmiotach realizujących działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W roku 2019 Fundacja Cordis w ramach realizacji zadania publicznego Gminy Miasta Augustów prowadziła, jako rozwój swojej działalności, pracę w formie wychowawcy podwórkowego.

Jak wynika z art. 26. 1. Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobą pracującą z dziećmi w placówce wsparcia dziennego może być osoba posiadająca następujące kwalifikacje:

1) w przypadku wychowawcy:

a) wykształcenie wyższe:

- na kierunku pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie lub na innym kierunku, którego program obejmuje resocjalizację, pracę socjalną, pedagogikę opiekuńczo-wychowawczą lub
- na dowolnym kierunku, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, nauk o rodzinie, resocjalizacji lub kursem kwalifikacyjnym z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej,

b) co najmniej wykształcenie średnie i udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;

2) w przypadku pedagoga – tytuł zawodowy magistra na kierunku pedagogika albo pedagogika specjalna;

3) w przypadku psychologa – prawo wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. poz. 763 i 1798 oraz z 2009 r. poz. 120 i 753);

4) w przypadku osoby prowadzącej terapię – udokumentowane przygotowanie do prowadzenia terapii o profilu potrzebnym w pracy z dzieckiem i rodziną;

5) w przypadku opiekuna dziecięcego – ukończoną szkołę przygotowującą do pracy w zawodzie opiekuna dziecięcego lub pielęgniarstwa albo studia pedagogiczne.

Dalej ustawa wskazuje następujące kryteria niezbędne do wykonywania pracy w placówce wsparcia dziennego, a tym samym na stanowisku wychowawcy podwórkowego.

2. W placówce wsparcia dziennego z dziećmi może pracować osoba, która:

1) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej ograniczona ani zawieszona;

2) wypełnia obowiązek alimentacyjny – w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;

3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

3. W przypadku wszczęcia przeciwko osobie, o której mowa w ust. 1, postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego przepisy art. 13 stosuje się odpowiednio.

Placówka prowadzona w formie specjalistycznej ma za zadania wspierać dzieci w ich rozwoju fizycznym, psychologicznym oraz wspomagać dziecko i jego rodzinę w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej, w szczególności:

➤ organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne;

➤ realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy potrzeb w placówkach oświatowych oraz placówkach wsparcia dziennego typu opiekuńczego z terenu Gminy Miasto Augustów jest to najbardziej pożądana forma wsparcia i opieki nad dziećmi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie w ramach prac nad niniejszym Programem zwrócił się w dniu 21 października 2019r. do podmiotów pracujących na rzecz dzieci z rodzin wieloprotymowych: 5 placówek wsparcia dziennego (Świetlice „Nasza Ostoja”, Środowiskowego Ogniska Wychowawczego TPD, Domu Opieki nad Dzieckiem Fundacji „CORDIS”, Świetlice Społecznej Organizacji Przyjaciół Dzieci „PRZYSTAŃ”, Świetlice Katolickiego Towarzystwa Służby Dzieciom Hospicjum) oraz 9 placówek oświatowych (Przedszkola Nr 1, Przedszkola Nr 2, Przedszkola Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi, Przedszkola Nr 4, Przedszkola Nr 6, Szkoły Podstawowej Nr 2, Szkoła Podstawowa Nr 3, Szkoły Podstawowej Nr 6, Zespołu Szkół Specjalnych w Augustowie) i I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Augustowie o określenie skali potrzeb odnośnie form pracy z rodzinami wieloprotymowymi.

Zapytanie przekazano do 16 podmiotów, odpowiedzi udzieliło 5, zestawienie propozycji zawiera tabela poniżej:

Tabela 8 Skala lokalnych potrzeb w zakresie form pracy środowiskowej skierowanej do dzieci z rodzin wieloprotymowych.

Instytucja	Przedłożone propozycje
Katolickie Towarzystwo Służby Dzieciom Hospicjum w Augustowie	Kompleksowa opieka i fachowa pomoc w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, pomoc Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. Osobom dorosłym

	potrzebna jest pomoc psychologiczno – terapeutyczna w zakresie zapobiegania przemocy i agresji w rodzinie.
Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi W Augustowie	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa prawnego (psycholog, prawnik, terapeuta, lekarz specjalista), organizowanie spotkań rodziców z rodzin potrzebujących wsparcia ze specjalistami pracującymi w przedszkolu, organizowanie pomocy najbardziej potrzebującym w formie paczek świątecznych np. „Szlachetna Paczka”, prelekcje dla rodziców, wydawanie gazetek o tematyce związanej z danym problemem w grupie, prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci, wsparcie materialne dla rodziców – ograniczanie wydatków do minimum związanych z różnymi sytuacjami w placówce jak np.: teatrzyk, kino, wyjazdy, wycieczki, opłatę na Radę Rodziców itp.
Szkoła Podstawowa Nr 6 w Augustowie	Włączenie do pracy z rodziną wieloproblemową większej liczby specjalistów tj. psychiatry dziecięcego, terapii rodzinnej oraz opracować prostsze procedury dostępu do wskazanych specjalistów. Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Augustowie wraz z hotelem.
Szkoła Podstawowa Nr 3 w Augustowie	Utworzenie specjalistycznego ośrodka zajmującego się holistycznie terapią rodzinną (terapeuci rodzinni, terapeuci specjalizujący się w pracy z dzieckiem, w tym dzieckiem dotkniętym przemocą seksualną), utworzenie centrum pomocy i wsparcia rodzinom borykającym się z niepełnosprawnością członka rodziny, utworzenie na terenie miasta poradni zdrowia psychicznego dla dzieci, zatrudnienie lub nawiązanie współpracy z poradnią dziecięcą. Zorganizowanie wsparcia, pomoc w opiece rodzicom, którzy opiekują się schorowanym członkiem rodziny całą dobę, (opieka na godziny, kiedy rodzic musi załatwić urzędowe sprawy lub wykonać czynności związane z ogólnorozumianym funkcjonowaniem związanym ze zdrowiem psychicznym). Utworzenie całodobowego ośrodka dla rodzin dotkniętych przemocą domową. Utworzenie centrum mediacji dla rodzin. Nawiązanie współpracy z organizacjami działającymi na terenie naszego miasta lub w okolicy, które świadczą nieopłatną / odpłatną pomoc rodzinom w potrzebie (organizujące szkolenia, warsztaty, konsultacje, pomoc doraźną).

W związku z tym, że nie wszystkie przedstawione potrzeby mieszczą się kompetencjach Gminy Miasta Augustów, w niniejszym Programie zostały uwzględnione działania, które mogą być realizowane zgodnie z zadaniami samorządu. Zebrany materiał będzie wskazówką lokalnych potrzeb innym podmiotom i samorządom innego szczebla, organizacjom pozarządowym wykonującym zadania według własnych kompetencji.

4.5 Partycypacja w kosztach utrzymania dzieci z Gminy Miasta Augustów umieszczonych w pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zgodnie z ustawą zadaniem gminy jest szeroko pojęta profilaktyka, praca z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom. W myśl ww. ustawy piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (w rodzinie zastępczej) i instytucjonalnej (w placówce opiekuńczo-wychowawczej).

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki. W pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej gmina ponosi 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka, w drugim roku - 30% a w trzecim i następnych latach - 50%. Do ww. wydatków zalicza się: świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej,

regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki.

Wydatki na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej mają tendencję wzrostową. Analizy danych wskazują, że w kolejnych latach tendencja wzrostowa utrzyma się i Gmina Miasto Augustów będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany będzie w wysokości 50%.

W latach 2017 – 2019 roku w pieczy zastępczej umieszczonych zostało 31 dzieci z terenu Gminy Miasto Augustów.

Tabela 9 Liczba dzieci przebywają w pieczy zastępczej za które Gmina Miasto Augustów ponosi odpłatność.

	2016r.	2017r.	2018r.	2019
Liczba dzieci	34	42	46	54
Koszty poniesione przez gminę na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej	159.828,21	171.728,32	182.812,32	297.397,72

Zródło: Dane MOPS w Augustów w 2016-2019r.,

4.6. Realizacja ustawy „Za życiem”

W roku 2011 ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła różne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy, których celem jest osiągnięcie przez rodzinę, mającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci. Podejmowane działania mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro, okresowo musiało zostać umieszczone poza rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Ww. ustawa wskazuje, że wsparcie we wskazanym zakresie będzie realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Nowo wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, m. in. świadczeń gwarantowanych, do których szczególnie należy zapewnienie dostępności dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione mogą być objęte pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie opracowanie katalogu możliwej pomocy i występowanie „do odpowiednich podmiotów, w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia”.

Obecnie rolą asystenta jest wspieranie rodzin, które z różnych powodów nie radzą sobie z wychowaniem dzieci.

Z uwagi, iż jest to działanie nowe, bez wcześniejszych działań pilotażowych, trudno jest określić liczbę rodzin potrzebujących proponowanego wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania.

Tabela 9. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach programu „Za życiem”

Rok	Liczba rodzin dla których udzielono porad w ramach programu "Za życiem"	w tym liczba rodzin w których jest kobieta w zagrożonej ciąży	Kwota wypłaconych świadczeń	Liczba wypłaconych świadczeń
2018	5	0	8.000,00	2
2019	7	4	24.000,00	6

4.7. Dobry start.

Na podstawie art. 187a ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018r. poz. 1061) od 2018 roku wypłacane jest świadczenie „Dobry start”.

Program „Dobry start” to inwestycja w edukację polskich dzieci. Celem programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego rodziny.

Program ma charakter powszechny i objął uczniów rozpoczynających rok szkolny 2018/2019 i 2019/2020. Program „Dobry Start” to 300,- złotych jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów. Rodziny otrzymają świadczenie bez względu na dochód. Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej.

Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 lat (także w przypadku ukończenia 20 lat w bieżącym roku przed rozpoczęciem roku szkolnego). Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia (także w przypadku ukończenia 24 lat w bieżącym roku przed rozpoczęciem roku szkolnego).

Wsparcie z programu „Dobry Start” należy się rodzicom, opiekunom prawnym i faktycznym, (opiekun faktyczny to osoba, która sprawuje opiekę nad dzieckiem i wystąpiła do sadu o jego przysposobienie), rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych i dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych.

Obsługę programu „Dobry Start” rząd zlecił samorządom gminnym i powiatowym. Na terenie Miasta Augustów świadczenia w ramach programu „Dobry start” realizuje Dział Świadczeń Rodzinnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Augustowie.

Tabela 10. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach programu „Dobry Start”.

Rok	Kwota wypłaconych świadczeń	Liczba wypłaconych świadczeń
2018	975 300,00	3 251
2019	984,000,00	3 280

Analizując wyżej opisane dane można wyciągnąć wnioski, że w najbliższych latach pomoc będzie rozwijała się w kierunku większego wsparcia rodzin i dzieci. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i wielu innych instytucji i organizacji. Dlatego tak ważne jest, aby w Gminie Miasto Augustów działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny: system oparty na współpracy OPS-u, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących Gminę Miasto Augustów.

5. Zasoby instytucjonalne.

Na terenie Gminy Miasto Augustów w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są instytucje o zasięgu gminnym i powiatowym:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie,
- Urząd Miejski w Augustowie (szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola, żłobki),
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Augustowie,
- Sąd Rejonowy w Augustowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Augustowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Augustowie,
- organizacje pozarządowe.

TENDENCJE I WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY PRZEPROWADZONEJ NA TERENIE GMINY MIASTO AUGUSTÓW

Tendencje:

- utrzymuje się liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Augustowie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- utrzymuje się liczba rodzin korzystających z powodu alkoholizmu i narkomanii,
- wzrasta liczba rodzin korzystających z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa,
- wciąż jest duża liczba zakładanych Niebieskich Kart,
- od lat utrzymuje się stała liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego, maksymalna do możliwości organizacyjnych, lokalowych i finansowych świetlic,
- podmioty realizujące różnorodne działania na rzecz dzieci z rodzin wieloprotymowych wskazują potrzebę powstania w Augustowie specjalistycznej placówki wsparcia dziennego i rozwoju specjalistycznego wsparcia.

Wniosek:

Rodziny z terenu Augustowa zwracając się o pomoc do tutejszego Ośrodka coraz częściej wskazują przyczynę trudnej sytuacji w funkcjonowaniu rodziny wynikającą z wewnętrznych problemów rodziny. Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program zakłada działania, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.

6. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

Program Wspierania Rodziny Gminy Miasta Augustów na lata 2017-2019 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Augustowie w obszarze wspierania rodziny. Program jest dokumentem wdrażającym Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasta Augustów na lata 2017-2025, która wyznacza kierunki zmiany (interwencji). W ww. Strategii zostały określone obszary tematyczne dotyczące wspierania rodziny.

Obszar:

III. Rodzina i przeciwdziałanie przemocy.

Cele strategiczne:

III.2. Poprawa sytuacji dzieci i rodzin wieloprotblemowych.

III.3. Poszerzenie możliwości wsparcia rodziny w pełnieniu roli opiekuńczej.

Na tej podstawie został określony cel główny Programu.

CEL GŁÓWNY

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych na terenie Augustowa.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Zintegrowany system działań na rzecz poprawy sytuacji dzieci z rodzin wieloprotblemowych
- Poprawa sytuacji dzieci z rodzin wieloprotblemowych.
- Poszerzenie możliwości wsparcia rodzin w pełnieniu roli opiekuńczej.
- Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

7. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022.

<i>Cel szczegółowy 1: Zintegrowany system działań na rzecz poprawy sytuacji dzieci z rodzin wieloprotblemowych</i>			
Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia.	- Liczba rodzin objętych pomocą.	2020-2022	- MOPS w Augustowie.
2. Dożywanie dzieci.	- Liczba dzieci objętych dożywianiem.	2020-2022	- MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe.
3. Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy	- Liczba prowadzonych Niebieskich Kart; - Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy.	2020-2022	-Zespół Interdyscyplinarny, - MOPS w Augustowie.
4. Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	Kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - MOPS w Augustowie.

5. Zintegrowany system działań na rzecz poprawy sytuacji dzieci z rodzin wieloproblemowych	Liczba elementów funkcjonujących w zintegrowanym systemie działań na rzecz poprawy sytuacji dzieci z rodzin wieloproblemowych	2020-2022	- MOPS w Augustowie, - Gmina Miasto Augustów, - organizacje pozarządowe
6. Promocja właściwych wzorców rodziny oraz pełnienia ról w rodzinie	Liczba inicjatyw służących promocji właściwych wzorców rodziny	2020-2022	- MOPS w Augustowie, - Gmina Miasto Augustów, - organizacje pozarządowe
Cel szczegółowy 2: Poprawa sytuacji dzieci z rodzin wieloproblemowych.			
Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Utworzenie placówki socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	Liczba utworzonych placówek	2020-2022	- MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe.
2. Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie miasta Augustowa.	Liczba placówek wsparcia dziennego działających na terenie Augustowa rozwijające swoją działalność np. poprzez realizację zadania publicznych w ramach otwartych konkursów, wprowadzanie nowych form pracy z dziećmi i młodzieżą	2020-2022	- MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe.
3. Udostępnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom z rodzin wieloproblemowych	Liczba miejsc specjalistycznego wsparcia skierowanego do dzieci z rodzin wieloproblemowych	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - MOPS w Augustowie, - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, - organizacje pozarządowe.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwojowych dzieciom z rodzin wieloproblemowych	Liczba przeprowadzonych inicjatyw na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych, rozwojowych dzieciom z rodzin wieloproblemowych	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, - Organizacje pozarządowe.
5. Rozwój form wsparcia skierowanego do dzieci i młodzieży np. wychowawcy podwórkowego	Liczba podmiotów prowadzących usługi społeczne skierowane do dzieci i młodzieży np. wychowawcy podwórkowego.	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, - Organizacje pozarządowe.
6. Praca środowiskowa promująca właściwe wzorce rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, Liczba rodzin objętych pracą socjalną Liczba rodzin wspierających	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe,
7. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodziny (lub jej poszczególnych członków) zróżnicowanego ze względu na różnorodność problemów i potrzeb społecznych.	Liczba przeprowadzonych kampanii	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, - Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów

			Alkoholowych w Augustowie, - Organizacje pozarządowe.
Cel szczegółowy 3: Poszerzenie możliwości wsparcia rodzin w pełnieniu roli opiekuńczej			
Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Organizacja Klubu Rodzica zajmującego się wspieraniem rodzin w pełnieniu roli opiekuńczej.	Liczba działających Klubów Rodzica	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - organizacje pozarządowe.
2. Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym pełnieniu roli opiekuńczej.	Liczba podmiotów świadczących pomoc specjalistyczną dla rodzin mających trudności w prawidłowym pełnieniu roli opiekuńczej	2020-2022	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, - Gmina Miasto Augustów, - Organizacje pozarządowe, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne.
3. Tworzenie miejsc spotkań dla rodziców.	Liczba przedsięwzięć mających na celu tworzenie miejsc spotkań dla rodziców.	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów.
4. Tworzenie grup wsparcia dla rodziców przy zastosowaniu zasady pomocniczości	Liczba działających grup wsparcia	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, - Organizacje pozarządowe.
5. Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną. Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.	2020-2022	- MOPS w Augustowie
Cel szczegółowy 4: Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.			
Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1. Zabezpieczanie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu Augustowa umieszczonych w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci z terenu Augustowa umieszczonych w pieczy zastępczej, Wysokość środków finansowych Gminy Miasta Augustów wydatkowanych na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów.
2. Zapewnienie warunków do rozwoju kwalifikacji asystentów rodziny i pracowników socjalnych i innych osób zawodowo związanych z pracą z rodziną wieloprotblemową.	Liczba szkoleń, w których wzięli udział asystenci rodziny; Liczba szkoleń w których wzięli udział pracownicy socjalni; Liczba szkoleń skierowanych do osób zawodowo związanych z pracą z rodziną wieloprotblemową zorganizowanych na terenie Augustowa.	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe.

3. Podejmowanie innych zadań wynikających rozeznanych potrzeb społecznych mieszkańców Augustowa, np. lokalnych programów	Liczba lokalnych programów, liczba inicjatyw lokalnych	2020-2022	- Gmina Miasto Augustów, - MOPS w Augustowie, - organizacje pozarządowe.
--	--	-----------	--

Realizowane działania będą prowadzone we współpracy ze wszystkimi podmiotami realizującymi działania na rzecz rodzin z terenu Augustowa, zgodnie z bieżącymi potrzebami.

8. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 Gminy Miasta Augustów są:

- środki własne gminy – zaplanowane na każdy rok budżetowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

Trudno jest określić środki na realizację trzyletniego Programu, gdyż zawarte w nich zadania są bardzo szerokie, finansowane z różnych źródeł, często w wysokościach niższych od potrzeb Gminy. Środki finansowe na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

9. Zakładane efekty realizacji Programu.

Zakładanym efektem programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

10. Monitoring Programu.

Koordynatorem Programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie. Corocznie do dnia 31 marca każdego roku będzie przedkładane sprawozdanie Radzie Miejskiej w Augustowie z realizacji Programu.

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwią ocenę stopnia realizacji Programu oraz zasygnalizują nowe kierunki działań niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia. Analizie zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetami lokalnej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny w oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki. Na potrzeby oceny realizacji Programu będą badane tendencje na podstawie określonych wcześniej wskaźników. Jest to spójne z systemem oceny realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Augustowa na lata 2017-2025r. Z uwagi iż jest to Program realizowany w krótkim okresie po jego zakończeniu zostanie opracowane sprawozdanie, którego celem jest również ewaluacja.

Program stanowi dokument otwarty, może podlegać modyfikacji.

Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta Augustowa na lata 2020 – 2022 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności M. Augustów wg płci.

Tabela 2 Podział ludności wg kryterium wieku (M. Augustów).

Tabela 3 Bezrobotni mieszkańcy Augustowa zarejestrowani w PUP.

Tabela 4 Rodziny objęte pomocą społeczną.

Tabela 5 Liczba rodzin/osób korzystających z pomocy z powodu problemów alkoholowych.

Tabela 6 Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny.

Tabela 7 Wysokość dofinansowania placówek wsparcia dziennego.

Tabela 8 Skala lokalnych potrzeb w zakresie form pracy środowiskowej skierowanej do dzieci z rodzi wieloprotblemowych.

Tabela 9 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach programu „Za życiem”.

Tabela 10 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach programu „Dobry start”.

Spis rysunków

Rysunek 1 Liczba założonych Niebieskich Kart.

Rysunek 2 Liczba korzystających ze wsparcia MOPS z powodu przemocy.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Z preambuły do wyżej cytowanej ustawy:

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.